

Irena Miš Svoltjšak

ŽE PETIČ BRALNI FESTIVALSKI VRVEŽ

V maju je že petič potekal vseslovenski mladinski literarni festival **Bralnice pod slamnikom**, tokrat v za skoraj četrtino večjem obsegu in tudi na nekaterih novih prizoriščih. Festival ima že od leta 2011 enake smernice: spodbujanje pristočasnega branja in strpnosti pri mladih, majski dogodki z obiski avtorjev pa so le vrhunec večmesečnih priprav. Branje je osnova za različne ustvarjalne dogodke, delavnice, lutkovne in dramske igre, razstave in še marsikaj drugega. Festivalu sta bila v petih letih dodana še medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje, vključevati je začel ranljive skupine mladih, usmerja se na geografska področja, kamor književni ustvarjalci redkeje zaidejo. Od 38 prireditev in 1.800 udeležencev v letu 2011, je festival v petih letih zrastel na 115 prireditev in 7.400 udeležencev. Festivalne prireditve so se letos dogajale v 29 krajih po Sloveniji.

Pri petem festivalu se je organizatorju Miš založbi ter soorganizatorjema Knjižnici Domžale in Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin kot soorganizator pridružila še Knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica. Letošnje leto je festival potekal v vzdušju praznovanja 70-letnice ustanovitve UNESCO. Slovenska nacionalna komisija za UNESCO je bila tudi častna pokroviteljica festivala. Ob 70-letnici konca druge svetovne vojne in 100-letnici odprtja soške fronte v prvi svetovni vojni je festival kot osrednjo tematiko obravnaval mir in vojno. Slogan letošnjega festivala je bil povzet po izreku Alberta Einsteina: *‘Mir lahko dosežemo le z razumevanjem’*. Na literarnem natečaju NLB Vita so mladi pisali sestavke na temo *Zakaj ljudje začenjajo vojne, čeprav vedo, da se bo zgodilo toliko žalostnih stvari?* (naslov je iz knjige Avstralca Morrisa Gleitzmana *Potem*). Uvod v natečaj je v fantastični maniri napisal Boštjan Gorenc Pižama. Prispeli so 104 pisni prispevki z 22 slovenskih osnovnih in 2 srednjih šol. Razveseljivo je, da se je na letošnji natečaj glede na prejšnje odzvalo veliko več fantov, kar tretjino prispevkov so napisali oni. Vsi prispevki so bili skrbno premišljeni in dobro napisani, v njih pa je bilo zaslediti tudi kar nekaj izvirnih zamisli in razmišljanj o vojni in miru.

Žal je ministrica za kulturo Republike Slovenije Julijana Bizjak Mlakar v zadnjem trenutku morala odpovedati udeležbo na odprtju festivala, je pa njen govor prebral državni sekretar in pisatelj Tone Peršak. Udeležencem so do srca segle njegove besede, ki jih je dodal na koncu in so govorile o nujnosti prizadevanja za mir. Udeležence odprtja, mlade iz vse Slovenije, pa je s svojim govorom počastil tudi predsednik Slovenske nacionalne komisije za UNESCO dr. Stanislav Pejovnik.

Odprtje je v svojem značilnem humornem slogu vodil Boštjan Gorenc Pižama, ki je v pogovoru odlično predstavil tuja pisateljska gosta. Le-ta sta tudi podelila nagrade NLB Vita najboljšim piscem prispevkov na natečaju. Najbolj toplo pa so mladi bralci pozdravili novost, da so po končani prireditvi v posebnem prostoru, namenjenem le njim, lahko srečali tuje in slovenske pisatelje, se z njimi fotografirali, pogovorili in zaprosili za avtogram.

Alen Meškovič in Carolin Philipps (foto: Anže Miš)

V okviru festivala je izšla čisto posebna slikanica brez besed *Dolgokraki žabec*, ki so jo ustvarili učenci OŠ Venclja Perka iz Domžal. Rdeča nit slikanice je spodbujanje strpnosti, kar je dandanes pri mladih zelo potrebno. Nastala je na pobudo Slovenske sekcije IBBY in s finančno pomočjo Slovenske nacionalne komisije za UNESCO. IBBY Slovenija je 100 izvodov podarila italijanski IBBY sekciji, in sicer za begunce na otoku Lampedusa, brezplačno jo je prejelo tudi 800 otrok priseljencev v Sloveniji.

Na festivalu je sodelovalo štirinajst slovenskih mladinskih književnih ustvarjalcev: pisateljev, prevajalcev, ilustratorjev. Prireditve, kjer so bili osrednji gostje, so potekale v šolah, vrtcih in splošnih knjižnicah, prav za vse pa so se mladi bralci pripravljali dalj časa. Ne samo da so spoznali njihova dela, ampak so – v skladu z namenom festivala – knjige prepoznali tudi kot vredne sopotnice v prostem času in kot osnovo za različne zanimive dejavnosti. Prestavljali so jih v likovno govorico, bile so jim navdih za himne, za lutkovne igrice, za igrane prizore, tudi za kuharsko ustvarjanje, izdelavo lutk in še marsikaj. Mentorice so znale poiskati prave in zelo različne bralne spodbude.

Festival je gostil tudi dva gosta iz tujine. Nemška pisateljica **Carolin Philipps** je za svoj mladinski roman *Bela kava in posipanec* (Miš, 2009) prejela leta 2000

nagrado UNESCO, mladi slovenski bralci pa poznajo tudi njeno delo *Made in Vietnam* (Miš, 2010). Pravkar je izšla še njena knjiga *Neizrekljivo* (Miš, 2015). Napisana je po resničnih dogodkih in govori o zlorabi. Pisateljica, ki v vseh svojih delih širi strpnost, je navdušila mlade bralce tudi s svojo osebno zgodbo, iz katere izhaja njena želja po večjem razumevanju in strpnosti med ljudmi.

Alen Meškovič je bosansko-danski pisatelj, ki je v najstniških letih izkusil begunstvo in zdaj ustvarja na Danskem v danskem jeziku. Njegov mladinski roman o mladosti v vojnem času *Ukulele jam* (Miš, 2015) je izšel že v Nemčiji, na Madžarskem, Hrvaškem in v Veliki Britaniji. Pisatelj, ki je na Slovenijo navezan tudi osebno, je v pogovorih pretresel najstniški svet udeležencev festivalskih prireditvev, kjer je nastopal. Mladi bralci so ga dojemali kot enega izmed sebi enakih, še posebej se je z neposrednostjo priljubil dekletom. In s svojim vzorom dokazal, da nič ni nemogoče.

Boštjan Gorenc Pižama, Carolin Philipps in Alen Meškovič (foto: Anže Miš)

Težko je izpostaviti posamezne festivalske dogodke, saj je bil vsak po svoje poseben in dragocen. Medgeneracijsko povezovanje se je z branjem del z vojno tematiko zopet izkazalo kot zanimiva izkušnja tako za stanovalce domov za upokojece kot za učence, ki so izvajali bralne ure (OŠ Solkan in OŠ Rodica), pa tudi na prireditvi druženja s predstavniki Društva Peski v Tolminu.

Inkluzija je pomembna za ranljive skupine ter družbo nasploh, zanjo so si v okviru festivala prizadevali na: nastopu z Zvezdico zaspanko OŠ Kozara (šola s prilagojenim programom za otroke s posebnimi potrebami), prireditvi Varstveno vzgojnega centra v Tolminu 'Življenje v času vojne' ter pri sodelovanju OŠ Roje in Tretje OŠ Slovenj Gradec (tudi šoli s prilagojenim programom za otroke s posebnimi potrebami).

Knjižnica Domžale je skupaj s svojimi enotami zaključila letoletni projekt družinskega branja Pravljični Palček, s katerim vabi otroke in starše k branju in obiskovanju knjižnice. Otroci so ob zaključku poslušali pravljice, izdelovali bele golobe miru in prejeli bralno priznanje.

Odzivi na festivalske prireditve so bili odlični, veliko je srčnih mentoric, učiteljic, knjižničark, ki z veseljem sodelujejo in so jim organizatorji nadvse hvaležni. Cilj festivala namreč nikakor ni podiranje številčnih rekordov, več pomenijo nasmejani obrazi zadovoljnih mladih bralcev ob presenečenjih, ki jih pripravijo gostujočim ustvarjalcem, in več pomeni to, da vzamejo v roke knjigo, ki je morda drugače ne bi.

Boštjan Gorenc Pižama (foto: Anže Miš)